

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК З

Філіп Л. О. Філіпковська
« 31 » серпня 2021 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
HABЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 073 «Менеджмент»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Менеджмент», «Управління проектами»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, заочна, дистанційна

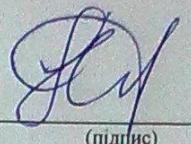
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків 2021 рік

Розробник: Калініна О.М, доцент, к.е.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

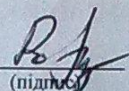
Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.т.н., професор

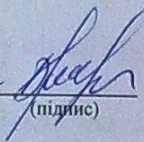
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ю.О. Романенков

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студ. ради Бран
(підпис)

Д.О. Воробієнко
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Калініна Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент.

Викладає в університеті з 2002 року. За останній рік викладає наступні дисципліни:

- Стратегічне управління підприємством;
- Зовнішньоекономічна діяльність підприємства;
- Управління конкурентоспроможністю підприємства;
- Корпоративне управління та управління змінами;
- Фінансовий менеджмент.

Напрями наукових досліджень: корпоративне управління, фінансовий менеджмент, стратегічне управління.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 7 семестр.

Обсяг дисципліни:

4,5 кредити ЄКТС (135 годин), у тому числі аудиторних – 64 годин, самостійної роботи здобувачів – 71 година.

Форми здобуття освіти - денна, дистанційна, заочна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, розрахунково-графічна робота, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Самоменеджмент, Управління конкурентоспроможністю підприємства, Менеджмент, Динамічне лідерство.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Теорія організацій. Планування і контроль на підприємстві.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоїти теоретичні засади управління змінами, методів аналізу ресурсів і компетенцій підприємства; набути навички аналізу і розвитку організаційної структури і культури підприємства, опливу на агентів стратегічних змін на підприємстві.

Завдання: вивчити теоретичні засади стратегічного управління підприємством; техніку проведення матричного аналізу; фактори, що впливають на ефективність реалізації стратегії підприємства; етапи реалізації стратегії підприємства; учасників процесу впровадження стратегічних змін.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

спеціальні (фахові):

- здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- здатність визначати перспективи розвитку організації;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
- виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади стратегічного управління

Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.

Тема практичного заняття: Концептуальні засади теорії стратегічного управління.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Передумови розвитку теорії стратегічного управління. Концепція стратегічного управління. Предмет та об'єкт стратегічного управління підприємством. Поняття «стратегія підприємства». Стратегічні рішення на підприємствах та фактори впливу на їх прийняття.

Ключові гіпотези стратегічного управління: випадковості; залежності від зовнішнього середовища; відповідності; стратегії, здібності та діяльності; багатоелементності; збалансованості. Задачі стратегічного управління. Порівняльний аналіз стратегічного управління з іншими науковими підходами до управління підприємствами. Моделі стратегічного управління.

Імовірні вигоди від застосування стратегічного управління в практичній діяльності підприємств Причини зростання значущості стратегічного управління для підприємств у ринкових умовах господарювання.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Досвід та проблеми використання теорії стратегічного управління в процесі розвитку українських підприємств в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологій стратегій підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.

Тема практичного заняття: Рівні стратегічних рішень та типологій стратегій підприємства.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Передумови для прийняття стратегічних рішень у процесі управління підприємством. Корпоративний, діловий, функціональний та операційний рівні стратегічних рішень.

Характерні риси стратегій підприємства. Загальна типологія стратегій за рівнями стратегічних рішень.

Стратегії підприємств різних галузей. Еталонні стратегії розвитку підприємства та стратегії його організаційного розпитку.

Стратегії управління ресурсами підприємства (ресурсозабезпечення та ресурсозбереження) та особливості їх вибору.

Виробнича стратегія підприємства та їх класифікація за: розвитком виробництва, використанням виробничого потенціалу, стадіями виробничої філософії тощо.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Маркетингова стратегія підприємства та її субстратегії (ринкова, товарна, якості, ціни, просування, збуту). Стратегії управління персоналом. Стратегії наукових досліджень та розробок.

Стратегії підприємств на іноземних ринках.

Тема 3. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.

Тема практичного заняття: Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Основні етапи стратегічного управління: стратегічне планування, стратегічний аналіз; стратегічний вибір; реалізація стратегії.

Місія підприємства та правила її формулювання в процесі стратегічного управління підприємством. Значення місії для підприємства з орієнтацією на стратегічний розвиток. Класифікація стратегічних цілей. Побудова дерева стратегічних цілей. Визначення факторів, що впливають на вибір стратегічних цілей. Формування системи стратегічних цілей і завдань.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Альтернативні підходи стратегічних шкіл до формування стратегії підприємства. Сутність та принципи планування стратегій. Структура стратегічного плану та моделі стратегічного планування.

Тема 4. Стратегічне планування

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 години.

*Тема практичного заняття: **Стратегічне планування.***

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Принципи стратегічного планування. Значення стратегічного планування діяльності підприємства в умовах нестабільності зовнішнього оточення. Підходи до організації стратегічного планування у підприємстві.

Процес стратегічного планування. Характеристика етапу ціле утворення. Вибір місії та правила її формування. Значення місії для підприємства з орієнтацією на стратегічний розвиток.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Девіз та кредо підприємства. Класифікація стратегічних цілей. Фактори, які впливають на вибір стратегічних цілей. Сфери встановлення стратегічних цілей підприємства.

Тема 5. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 8 години.

*Тема практичного заняття: **Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства.***

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Сутність та об'єкти стратегічного аналізу в процесі прийняття стратегічних рішень. Специфіка загального, галузевого, операційного та внутрішнього середовища підприємства. Типи зовнішнього середовища підприємства: змінне або нестабільне; вороже; різноманітне; технічно складне. Фактори впливу на нестабільність зовнішнього середовища.

Особливості стратегічного аналізу середовища підприємств виробничої та невиробничої сфер діяльності. Методи та моделі для проведення стратегічної діагностики середовища підприємства.

Наукові підходи до визначення ступеня нестабільності зовнішнього середовища. Ризики ринкового середовища та їх роль у стратегічному управлінні підприємством. Методи та показники оцінювання ризиків ринкового середовища підприємства.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Стратегічний аналіз галузевого середовища підприємства. Особливості галузевого розвитку у часі. Модель життєвого циклу галузі. Визначення ключових факторів успіху (КФУ) підприємства залежно від специфіки галузевого середовища.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Практичні засади стратегічного управління

Тема 6. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.

Тема практичного заняття: Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Поняття «стратегічний потенціал підприємства». Елементи стратегічного потенціалу підприємства та фактори впливу на його формування і розвиток.

Методи та показники оцінювання стратегічного потенціалу підприємства. Розриви між стратегічними цілями та потенціалом підприємства. Особливості управління стратегічним потенціалом підприємств різних сфер економічної діяльності.

Сутність, класифікація та основні характеристики конкурентних переваг підприємства. Ресурси та компетенції, як носії конкурентних переваг підприємства. Характеристика ключових компетенцій підприємства та методи їх Ідентифікації. Основні способи (механізми) реконфігурації компетенцій підприємства.

Організаційні здатності як необхідна база розвитку ресурсів та компетенцій підприємства. Рутини; їх місце в організаційних процесах та способи трансформації.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Технології формування та розвитку конкурентних переваг підприємства. Концепція ланцюга формування вартості (цінностей). Вплив змін у стратегічному потенціалі підприємства на розвиток та зміцнення його конкурентних переваг на ринку.

Тема 7. Види стратегічного управління

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.

Тема практичного заняття: Види стратегічного управління.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Девіантний та превентивний характер системи управління. Системи управління в умовах і стабільного, динамічного зовнішнього оточення та в умовах кризової ситуації. Поняття «сильних» і «слабких» сигналів зовнішнього середовища в процесі стратегічного управління підприємством.

Ранжування управлінських завдань за ступенем терміновості рішення. Інформаційні компоненти системи стратегічного управління.

Управління на засадах контролю, екстраполяції, передбачення змін.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Управління на засадах гнучких екстрених рішень: управління шляхом реструктурування стратегічних завдань; управління за слабкими сигналами; управління в умовах стратегічних несподіванок.

Застосування різновидів стратегічного управління підприємствами України та інших країн світу в ринкових умовах господарювання.

Тема 8. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.

Тема практичного заняття: Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Поняття «портфель підприємства» у стратегічному управлінні та мета його розробки. Сутність портфельної стратегії підприємства та її різновиди залежно від галузевої привабливості та організаційної сили підприємства.

Стратегічна позиція підприємства та стратегічні зони господарювання (СЗГ): поняття та характеристика. Параметри, які характеризують стратегічну позицію підприємства та СЗГ. Ключові фактори успіху СЗГ: види та характеристика.

Стратегічна сегментація ринку в процесі управління стратегічною позицією підприємства. Визначення реальної та потенційної ємності ринку.

Привабливість СЗГ та її оцінювання. Стратегічна гнучкість (зовнішня та внутрішня) та синергізм СЗГ.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Використання матриць «Бостонської консультативної групи», «МакКінзі», «Shell»-DPM, моделі ADL та інших для оцінювання стратегічної позиції підприємства та визначення стратегічно перспективних для нього напрямів розвитку/ дій на ринку.

Тема 9. Генерування стратегій та умови їх реалізації

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.

Тема практичного заняття: Генерування стратегій та умови їх реалізації.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Критерії вибору стратегічних альтернатив. Використання матричної моделей (І. Ансоффа, М. Портера та інших) у процесі генерування стратегій підприємства.

Стратегічний набір підприємства та вимоги до його формування. Поняття стратегічної прогалини. Специфічні напрями заповнення стратегічної прогалини.

Умови реалізації стратегії, пов'язані з управлінською структурою, організаційною культурою та персоналом підприємства.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Створення корпоративної культури для підтримки стратегії підприємства. Мотивація персоналу в процесі реалізації стратегії.

Тема 10. Стратегічний контроль в процесі стратегічних перетворень на підприємстві

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.

Тема практичного заняття: Стратегічний контроль в процесі стратегічних перетворень на підприємстві.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Мета та завдання стратегічного контролю в управлінні діяльністю підприємства в ринкових умовах господарювання. Методи оцінювання обраних підприємством стратегій. Критерії та показники ефективності стратегій.

Оцінювання доцільності впровадження стратегічних змін на підприємстві в процесі реалізації стратегії. Суть стратегічних перетворень та визначення їх рівня: стратегія, що триває; рутинні стратегічні зміни; обмежені зміни; радикальні стратегічні перетворення; зміна напрямку руху. Характеристика впливу різнорівневих стратегічних змін на підприємство. Масштаби стратегічних перетворень та особливості їх здійснення.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Агенти змін, їх навички та основні завдання. Налагодження зворотного зв'язку в процесі стратегічного управління. Підготовка агентів змін середньої ланки. Шляхи подолання стереотипів, що загрожують змінам. Ментальні моделі агентів стратегічних змін.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Модуль №2.

Індивідуальне завдання «Особливості стратегічного управління: практичний аспект»

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання (ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Стратегічне управління підприємством». ІНДЗ дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

ІНДЗ виконуються студентами упродовж семестру та захищається за два тижня до початку залікової сесії.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 6 годин.*

Розрахункова-графічна робота

1. Завдання 1 (реферат) – номер реферату вибирається відповідно до порядкового номера в списку групи (по журналу). Реферат пишеться на дві вказані теми.

2. Завдання 2 – практична частина:

- Провести аналіз макросередовища на прикладі підприємств (організацій) Харківської області за допомогою аналізу конкурентних сил по Портеру. Для цього необхідно ознайомитися з даними за варіантом.

- Виконати аналіз асортименту підприємства використовуючи матрицю Мак-Кінсі.
- Відобразити на рисунку отримані результати та зробити висновки.

6. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються для вивчення розглянутої дисципліни:

1. методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція, бесіда, ілюстрації, демонстрації, вправи);
2. методи стимулювання і мотивації учіння (метод пізнавальних ігор, метод навчальних дискусій, метод створення ситуацій апперцепції (що спираються на оптимальний раніше життєвий досвід) та ін.);
3. методи контролю і самоконтролю в навчанні (методи усного та письмового опитування).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	5	0...15
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	5	0...15
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання і захист РГР			0...20
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати індивідуальні завдання та здати тестування. Знати концептуальні засади теорії стратегічного управління. Рівні стратегічних рішень та типологій стратегій підприємства. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства

Добре (75-89). Твердо опанувати перелік знань та умінь, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Мати уяву про етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати засоби стратегічного управління підприємством.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Калініна О. М. Стратегічне управління [Текст]: навч. посіб. / О. М. Калініна, І. О. Гончар. – Х.: Нац. аерокосм. ун-тім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 80 с.

2. Калініна О.М., Скачкова І.О., Кононенко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: навч. посіб. / О. М. Калініна – Х.: Нац. аерокосм. ун-тім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2018. – 128 с.

3. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Стратегічне управління підприємством" для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" ; розроб. О. М. Калініна. - Харків, 2019. - 194 с. - http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_1011Strategichne.pdf, що містить: конспект лекцій, навчальний посібник «Стратегічне управління», методичні вказівки до практичних занять, методичні вказівки до виконання розрахункових (розрахунково-графічних) робіт, теми екзаменаційних питань, рекомендована література, інформаційні ресурси.

12. Рекомендована література

Базова

1. Стратегічне управління корпораціями. Навч. посіб. / Л.І. Скібіцька, В.В. Матвеев, В.І. Щелкунов, С.М. Подреза. – К.: «Центр учбової літератури», 2016 – 480 с.
2. Токмакова І., Дикань В., Зубенко В., Маковоз О., Шраменко О. Стратегічне управління. Навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2019. – 272 с.
3. McGraw-Hill The Competitive Enterprise: 10 Principles of Business Excellence for Increased Market Share. 2002. – 386 p.
4. Business Economics author Pratibha Bagga | Source: NMIMS University. - Режим доступу: https://studentzone-ngasce.nmims.edu/content/Business%20Economics/Business_Economics_Book_trOWJ916T5.pdf
5. Negotiation strategies and skills in international business author Kosar Mahmoodi | Source: Theseus. - Режим доступу: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/42807/Mahmoodi_Kosar.pdf?sequence=1

Допоміжна

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про господарські товариства» від 17.06.2018 № 1576-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>
3. Податковий кодекс України від 01.09.2018 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Цивільний кодекс України 04.11.2018 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/>
5. Бровкова О.Г. Стратегічний менеджмент. Навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 224 с.

15. Інформаційні ресурси

1. www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України.
2. www.ukrpravo.com – Українське право.
3. www.ezi.ru – Енциклопедичний словник
4. www.ukrstat.gov.ua - Державна служба статистики України

15. Інформаційні ресурси

1. www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України.
2. www.ezi.ru – Енциклопедичний словник
3. www.ukrstat.gov.ua - Державна служба статистики України